

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

(Materials and Methods)

3.1 ศึกษารวบรวมภูมิปัญญาการใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นและยาพื้นบ้าน

3.1.1 ศึกษารวบรวมภูมิปัญญาการใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์หมอฟันบ้านและผู้รู้แต่ละชุมชน ในการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรทั้งที่เป็นพืชเดี่ยวและตำรับ

3.1.2 จัดทำร่างหนังสือรวบรวมภูมิปัญญาการใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่น ในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงปากกล้วย

3.2 ศึกษาและคัดเลือกสมุนไพรท้องถิ่นและยาพื้นบ้านที่มีศักยภาพใช้ประโยชน์

3.2.1 ศึกษาและคัดเลือกสมุนไพรและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีศักยภาพสำหรับการต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยการศึกษาจากเอกสารอ้างอิง รายงานการวิจัย และการประเมินศักยภาพด้านพฤกษเคมีของสมุนไพรท้องถิ่นในโครงการย่อยที่ 2 การวิจัยต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร และโครงการย่อย 3 การวิจัยต่อยอดยาพื้นบ้าน (ปีงบประมาณ 2557)

3.2.2 ทาร่วมกับชุมชนคัดเลือกพืชสมุนไพรสำคัญเพื่อใช้ประโยชน์และสร้างมูลค่าเพิ่ม

3.3 วิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชนเพื่อฟื้นฟูการปลูกพืชสมุนไพรบนพื้นที่สูง

3.3.1 ศึกษาแนวทางการฟื้นฟูการปลูกพืชสมุนไพรร่วมกับชุมชน โดยการรวบรวมภูมิปัญญาการใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่น และศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรสมุนไพรบนพื้นที่สูง เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูการปลูกสมุนไพรให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของแต่ละชุมชน

3.3.2 เผยแพร่แนวทางการฟื้นฟูสมุนไพรท้องถิ่นที่มีศักยภาพ โดยจัดทำเป็นสื่อเผยแพร่รูปแบบต่างๆ

3.3.3 สนับสนุนชุมชนปลูกพืชสมุนไพรเพื่อใช้ประโยชน์ โดยจัดกิจกรรมปลูกฟื้นฟูร่วมกันในชุมชน

3.4 ศึกษาวิธีการขยายพันธุ์ ในพืชสมุนไพรที่สำคัญ

3.4.1 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการขยายพันธุ์พืชสมุนไพรสำคัญ ที่ได้จากข้อ 8.3 จากเอกสารอ้างอิงต่างๆ จากผู้รู้ในพื้นที่ และจากเครื่องบันทึกอุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ และความเข้มแสง

3.4.2 ศึกษาวิธีการขยายพันธุ์พืชสมุนไพรที่สำคัญในแต่ละพื้นที่ ทดสอบเพาะขยายพันธุ์พืชสมุนไพรที่มีศักยภาพ และมีการใช้ประโยชน์ในชุมชน ในพื้นที่ดำเนินงาน โดยวิธีการตอนกิ่ง ปักชำ เพาะเมล็ด ตามความเหมาะสมของพืชแต่ละชนิด

3.4.3 ศึกษาวิธีการขยายพันธุ์พืชสมุนไพรที่สำคัญในระดับห้องปฏิบัติการ ทดสอบเพาะขยายพันธุ์พืชสมุนไพรท้องถิ่นในห้องปฏิบัติการ โดยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ (Plant tissue culture) จากส่วนต่างๆ ของพืช เช่น เมล็ด ตายอด ตาข้าง ยอด หัว เป็นต้น

3.5 พื้นที่ดำเนินการวิจัย รวม 3 พื้นที่ ได้แก่

3.5.1 พื้นที่โครงการหลวง 3 พื้นที่ ได้แก่

- 1) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
- 2) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- 3) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุน อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

3.5.2 พื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 4 พื้นที่ ได้แก่

- 1) โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน
- 2) โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- 3) โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
- 4) โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สอง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

3.5.3 พื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน 1 พื้นที่ ได้แก่

- 1) โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน ขุนตั้นน้อย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

